

"אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם" בראש השנה שנקרא "היום" צריך לתקן היצר של "היום אומר לו עשה כך, ולמחר אומר לו עשה כך"

וכן בפרשה ראשונה של קריאת שמע כתוב (דברים ו-ו): "והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך 'היום' על לבבך". ופירש רש"י: "אשר אנכי מצוך היום, לא יהיו בעיניך כדיוטגמא ישנה [גזירת המלך] שאין אדם סופנה, אלא כחדשה שהכל רצין לקראתה". וכן בפרשה שניה של קריאת שמע כתוב (שם יא-יג): "והיה אם שמוע תשמעו אל מצוותי אשר אנכי מצוה אתכם היום". ופירש רש"י: "שהיו עליכם חדשים כאילו שמעתם בו ביום".

תשובת מלך המשיח לרבי יהושע בן לוי שיבוא "היום" ולא פירש "אם בקולו תשמעו"

כדרכה של תורה הנדרשת בשבעים פנים, חשבתי דרכי לבאר בדרך עבודה הטעם שראש השנה נקרא בתואר "היום", על פי מה ששינו בגמרא (שבת קגג): "תנן התם רבי אליעזר אומר שוב יום אחד לפני מיתתך. שאלו תלמידיו את רבי אליעזר וכי אדם יודע איזהו יום ימות, אמר להן וכל שכן ישוב היום שמא ימות למחר, ונמצא כל ימיו בתשובה". ודקדק ב"עיון יעקב" ועוד מפרשים, מה ראה רבי אליעזר לומר "ישוב היום שמא ימות למחר", ולא אמר "ישוב היום שמא ימות היום".

ונראה לבאר כוונתו העמוקה של רבי אליעזר, בהקדם לבאר מאמר פלא בענין מלך המשיח בגמרא (סנהדרין צח):

"רבי יהושע בן לוי אשכח [מצאן] לאלהיו [הנביא] דהוי קיימי אפיתחא דמערתא דרבי שמעון בן יוחאי [שהיה עומד על פתח המערה של רבי שמעון בן יוחאי]... אמר ליה [רבי יהושע בן לוי לאלהיו] אימת אתי משיח [מתי יבוא המשיח], אמר ליה [אלהיו] זיל שייליה לדידיה [לך שאל את המשיח עצמו]. שאל רבי יהושע בן לוי את אלהיו, והיכא יתיב [והיכן יושב המשיח]. השיב לו אלהיו [אפיתחא דקרתא] [בשער העיר רומי. חזר ושאל], ומאי סימניה [מהו הסימן שאוכל להכירו]. השיבו אלהיו, יתיב ביני עניי סובלי חלאים [הוא יושב בין עניים הסובלים חלאים]...

אזל לגביה [הלך רבי יהושע בן לוי למשיח], אמר ליה שלום עליך רבי ומורי, אמר ליה [משיח]

בקודש, כי פסוק זה "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם" הוא רמז על ראש השנה שנקרא "היום", כמבואר בזוהר הקדוש (פרשת בא לב): על הכתוב (איוב א-ו): "ויהי היום ויבואו בני האלהים להתייצב על ה' ויבוא גם השטן בתוכם, ויהי היום, דא ראש השנה, דקוב"ה קאים למידן עלמא". פירוש, "ויהי היום" זה ראש השנה, שהקב"ה עומד בו לדון את העולם.

וזוהו פירוש הכתוב "אתם נצבים היום" בראש השנה "כולכם לפני ה' אלקיכם", כי כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון, "ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל". ויש המוסיפים כי התורה רמזה בכך, כי כדי לצאת זכאים בדין צריך שתשרור האחדות בישראל בבחינת "כולכם לפני ה' אלקיכם", כי האחדות היא סגולה נפלאה להמתיק כל הדינים, כמו שדרשו במדרש (ב"ר לח-ו): "רבי אומר גדול השלום, שאפילו ישראל עובדים עבודת כוכבים ושלום ביניהם, אמר המקום כביכול איני יכול לשלוט בהן כיון ששלום ביניהם".

אלא שעתה ראוי להתבונן, מהו הענין שהקב"ה מכנה את ראש השנה בתואר "היום", ומהו הלך שאנו צריכים ללמוד מזה לעבוד את ה' בראש השנה. בשנים שעברו הרחבנו לבאר הענין הזה, כי בראש השנה צריך כל אחד לשוב בתשובה לתקן מה שלא קיימנו במשך השנה כראוי את הבחינה של "היום", שכל יום יהיה בעינינו חדשים כאילו היום ניתנה התורה, כמו שאנו למדים ממה שכתוב במתן תורה (שמות יט-א): "בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני". ופירש רש"י: "ביום הזה, לא היה צריך לכתוב אלא ביום ההוא, מהו ביום הזה, שיהו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום ניתנו".

וכן כתוב בפרשת כי תבוא (דברים כו-טז): "היום הזה ה' אלקיך מצוך לעשות את החוקים האלה ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך". ופירש רש"י: "היום הזה, בכל יום יהיו בעיניך חדשים כאילו בו ביום נצטוו עליהם". וכן כתוב עוד (שם כז-ט): "הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם לה' אלקיך". ופירש רש"י: "בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום באת עמו בברית".

לקראת שבת קודש הבאה עלינו לטובה שהיא השבת האחרונה בשנה זו, דבר בעתו מה טוב לקשר את הקריאה בשתי הפרשיות נצבים-וילך, עם ההכנה לקראת ראש השנה החדשה הבאה עלינו לטובה, שנת ה' אלפים ושבע מאות ושמונים ושבע לבריאת העולם, על פי מה שנשים לב להתבונן במה שבחר משה רבינו נותן התורה, להזכיר בפתיחה לשתי הפרשיות הללו נצבים-וילך מילת "היום".

בפרשת נצבים פתח משה רבינו (דברים כט-ט): "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל". וכן בהמשך הפסוקים הרבה להזכיר מילת "היום", (שם יא): "לעברך בברית ה' אלקיך ובאלתו אשר ה' אלקיך כורת עמך 'היום'". (שם יב): "למען הקים אותך 'היום' לו לעם". (שם יד): "כי את אשר ישנו פה עמנו עומד 'היום' לפני ה' אלקינו ואת אשר איננו פה עמנו 'היום'". (שם טז): "פן יש בכם איש או אשה או משפחה או שבט אשר לבבו פונה 'היום' מעם ה' אלקינו".

וכן בפרשת וילך פתח משה רבינו (שם לא-א): "וילך משה וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל, ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי 'היום' לא אוכל עוד לצאת ולבוא". וכבר עמדו על כך חכמינו ז"ל בגמרא (ראש השנה יא): "ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום, שאין תלמוד לומר היום, ומה תלמוד לומר היום, היום מלאו ימי ושנותי, ללמדך שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום מחודש לחודש, שנאמר (שמות כג-כז) את מספר ימיך אמלא". אולם עדיין צריך ביאור איזו תועלת רצה משה רבינו להרוויח במה שגילה לישראל שהוא בן מאה ועשרים שנה "היום", שהיום מלאו ימיו ושנותיו.

"ויהי היום דא ראש השנה" דקוב"ה קאים למידן עלמא"

פתח דברינו יאיר במה שמבואר בספרי החסידות [תולדות יעקב יוסף], "מאור עינים", "מאור ושמשי" "זרע קודש", "ישמח משה", "אור המאיר", "ערבי נחל", "תפארת שלמה" כל אחד על פי דרכו

גמרא: "כך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד עבודה זרה"

הגה"ק רבי שם קלינגבערג זצ"ל: "וקדשתם היום ומחר", להתקדש בבחינת "היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך"

ראש השנה נקרא "היום" כדי לרמז בכך שצריך לתקן בו הפגם בפיתוי הראשון של היצר הרע "היום אומר לו כך"

היהודי הקדוש: שופ"ר נוטריקון ש'ורש פ'ורה ר'אש ו'לענה כי הוא מנקה את שורש הרע של ג' פיתויי היצר הרע

ראש השנה נקרא "היום" שצריך לשוב על הפיתוי של "היום אומר לו עשה כך"

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הטעם שראש השנה נקרא "היום", ללמדנו כי בראש השנה שהוא ראשית השנה והיום הראשון של עשרת ימי התשובה, צריך האדם לשוב בתשובה על ראשית ושורש כל החטאים, לא רק על מה שחטא בפועל בפיתוי השלישי של היצר הרע בבחינת "עד שאומר לו עבוד עבודה זרה", אלא גם על מה שנכשל בפיתוי הראשון על איסורים שהם קלים בעיניו בבחינת "היום אומר לו עשה כך".

ונראה להביא סימוכין לביאור זה, על פי מה שנקדים לפרש מקור הכתובים שמשם אנו למדים שראש השנה נקרא "היום" (איוב א-ו): "ויהי היום ויבואו בני האלהים להתייצב על ה' ויבוא גם השטן בתוכם". ופירש בזה הקדוש הנ"ל: "ויהי היום, דא ראש השנה, דקוב"ה קאים למידן עלמא".

והנה בהמשך הכתובים נאמר (שם ז): "ויאמר ה' אל השטן מאין תבוא, ויען השטן את ה' ויאמר משוט בארץ ומהתהלך בה". ופירש רש"י: "כן דרכי לשוט ולראות רעים וטובים". וצריך ביאור להבין מה שהשיב השטן בכפל לשון "משוט בארץ ומהתהלך בה". ופירש הגר"א מוילנא ב"אדרת אליהו" הכוונה בזה:

"על דרך שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (בבא בתרא זז.) הוא השטן, הוא היצר הרע, הוא מלאך המות, יורד ומתעה, עולה ומקטרג. וזהו משוט בארץ, רצה לומר ששט בעולם וראה את מעשי בני אדם, ואחר כך נעשה הולך, כמאמר (שמואל ב יב-ד): ויבוא ה'לך כו', ועולה ומשטין, וזהו ומהתהלך בה, היינו שעלה להסטיין אחר שנעשה הולך".

ג' בחינות היצר הרע: הלך, אורה, איש, כנגד ג' פיתויים שלו החל מהיום ומחר

נרחיב לבאר דברי הגר"א על פי מה ששנינו בגמרא (סוכה נב:) על דרכו של היצר הרע להפיל

נכונים ליום השלישי כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני".

וביאר בדברי קדשו שהקב"ה רמז למשה רבינו באומרו "וקדשתם היום ומחר", שיקדש את ישראל לא רק בדברים החמורים המפורשים בתורה, אלא גם בדברים קלים שהם בבחינת "היום ומחר", שהיצר הרע מפתה את האדם: "היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך", ועל ידי זה מובטח להם שלא יבואו לעבור על עבירות חמורות, אלו דבריו הקדושים.

ויש להוסיף כי זהו שאמר הקב"ה למשה רבינו: "והיו נכונים ליום השלישי", כי אחרי שיתקדשו בב' פיתויים של היצר "היום ומחר", ועל ידי זה יצלו מהפיתוי השלישי של היצר הרע ביום השלישי שאומר לאדם "לך ועבוד עבודה זרה", יזכו מדה כנגד מדה להיפך העבודה זרה, "כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני", שיתגלה הקב"ה לפני ישראל במלוא הודו והדרו.

יומתק לפרש בזה דברי הנביא (הושע ו-א): "לָכֹן וְנִשְׁוּבָה אֶל ה'... יְחִינּוּ מִיָּמִים בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי יִקְיִמֵנו וְנִחְיָה לְפָנָיו". פירוש, הבה נשובה אל ה' שלא ללכת אחר עצת היצר על ידי שנתפלל לה': "חיינו מיזמיים", שיחיה אותנו שלא להיות בבחינת (ברכות יח:): "רשעים שבחייהן קרוין מתים", באותם יומיים שהיצר הרע מפיל את האדם ברשתו בבחינת "היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך", ועל ידי זה נזכה "ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו", שלא ניכשל ביום השלישי כשיאמר לנו לעבוד עבודה זרה.

מעתה יאירו עינינו וישמח לבנו להבין חכמתו הגדולה של מלך המשיח, שענה לרבי יהושע בן לוי שיבוא "היום", ולא הוסיף שיבוא "היום אם בקולו תשמעו", כי רצה לרמז לו בכך שיבוא במהרה לגאול את ישראל, אם יקפידו להתגבר על היצר הרע בעודו בתחילת הפיתוי על דברים קלים, כשהוא עדיין בבחינת "היום אומר לו עשה כך".

שלום עליך בר ליואי [בן לוי]. אמר ליה [רבי יהושע בן לוי] לאימת אתי מר [מתי בא אדוני לגאול את ישראל], אמר ליה [משיח] היום. אתא לגבי אליהו [הלך רבי יהושע בן לוי לאליהו]... אמר ליה שקורי קא שקר בי [משיח שיקר בי], דאמר לי היום אתינא [היום אני בא לגאול את ישראל] ולא אתא [ולא בא], אמר ליה [אליהו] הכי אמר לך [כך התכוון משיח לומר לך, שיבוא (תהלים צה-ז)] היום אם בקולו תשמעו".

אולם ראוי להתבונן מה ראה מלך המשיח על ככה, שהשיב לרבי יהושע בן לוי שיבוא "היום", אשר תשובה זו גרמה לו לטעות שיבוא היום פשוטו כמשמעו, עד שביאר לו אליהו הנביא מבשר הגאולה שמשיח התכוון לומר שיבוא "היום אם בקולו תשמעו", הלא משיח עצמו היה יכול לומר בפירוש שיבוא "היום אם בקולו תשמעו".

מלך המשיח רמז שיבוא כשיתקדשו ישראל כנגד היצר הרע של "היום אומר לו עשה כך"

רחש לבי דבר טוב לברר מקחו של צדיק מלך המשיח שיבוא במהרה, שבכוונה תחילה לא השיב לרבי יהושע בן לוי שיבוא "היום אם בקולו תשמעו", כי בזה אין כל כך חידוש, שהרי ברור שאם יקיימו ישראל את כל התורה יזכו לצאת מן הגלות, לכן אמר בכוונה תחילה שיבוא "היום", כדי שישכיל להבין שיש לו כוונה מיוחדת, שיעבדו ישראל את ה' בבחינת "היום" שכלול בתוך הפסוק "היום אם בקולו תשמעו".

והנה כדי שנשכיל להבין כוונתו נקדים מה ששנינו בגמרא (שבת קה:): "המקרק בגדיז בחמתו, והמשבר כליו בחמתו, והמפזר מעותיו בחמתו, יהא בעיניך כעובד עבודה זרה, שכך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד עבודה זרה והולך ועובד".

נמצינו למדים מזה יסוד גדול בדרכו של היצר המשתוקק להפיל את האדם ברשתו, כי ביודעו שהאדם לא ישמע בקולו לעבור מיד על עבירות חמורות, לכן הוא מתחכם לפתותו תחילה לזלזל במצוות קלות, בבחינת "היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך", ומכיון שעבירה גוררת עבירה הוא מביאו אט אט לעבור ח"ו על כל העבירות החמורות. וזהו ששנינו במשנה (אבות פ"ד מ"ב): "בן עזאי אומר הוי רץ למצוה קלה כבחמורה, ובורח מן העבירה, שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה".

מה נפלא פירושו הנשגב של הגה"ק רבי שם קלינגבערג אבדק"ק זאלאשיץ זצ"ל ה"ד בספר "אהלי שם" (פרשת יתרו), שמפרש מקרא שכתוב במתן תורה (שמות יט-): "ויאמר ה' אל משה לך אל העם וקדשתם היום ומחר וכבסו שמלותם, והיו

שופ"ר נוטריקון ש'ורש פ'ורה ראש ו'לענה כי הוא מטהר את האדם משורש העוונות

ועתה בא וראה כי על פי האמור ירווח לנו להבין מה שאמר היהודי הקדוש רבי יעקב יצחק מפרשיסחא זי"ע, לבאר הטעם שצונו הקב"ה לתקוע בשופר בראש השנה, על פי מה שכתוב בפרשתנו פרשת נצבים בדברי התוכחה שאמר משה רבינו לישראל (דברים כט-ז): "פן יש בכם איש או אשה או משפחה או שבט אשר לבבו פונה היום מעם ה' אלקינו ללכת לעבוד את אלהי הגוים ההם, פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה". לפי זה מבאר היהודי הקדוש כי שופ"ר נוטריקון ש'ורש פ'ורה ראש ו'לענה, לרמז בכך שיש בכוח השופר לנקות ולטהר את האדם משרשי העוונות הטמונים בקרבו.

ומקור הדבר ב"ישמח ישראל" (פרשיות נצבים-וילך): "פן יש בכם ש'ורש פ'ורה ראש ו'לענה. היהודי הקדוש מפרשיסחא זצלה"ה אמר שהראשי תיבות הוא שופ"ר, רצונו לומר שהשופר מוציא ומנקה ומטהר שורש פורה ראש ולענה מהמוח, וכתרגומו דילמא אית בכון גבר מהרהר חטאין, והשופר מבטל כל המחשבות זרות והרהורים רעים וחטאים שהיו לו עד עתה".

וכן הביא אחיו של ה"ישמח ישראל" ב"תפארת שמואל" (פרשת כי תבוא אות ב): "כמו שאמר בקדשו היהודי הקדוש מפרשיסחא זצלה"ה, שאותיות שופ"ר הוא ראשי תיבות ש'ורש פ'ורה ראש ו'לענה, השופר מנקה את המוח מכל שמץ, וממילא יוכל להיות נשפע עליו אור תשובה וטהרה. וזהו שנקרא שופר שמשפר אותו, כלשון חז"ל (סוטה יא): [שפרה] שמשפרת את הולד, שנעשה כקטן שנולד".

לפי האמור נראה לפרש כוונתו בזה, כי בראש השנה שנקרא "היום" צריך כל אחד מישראל לתקן לא רק הפגם של העוונות עצמם, אלא גם השורש של העוונות שהיצר הרע פותח בו בבחינת "היום אומר לו עשה כך", שאם לא מתגבר עליו מיד הוא ממשיך בפיתויו, בבחינת "ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד עבודה זרה".

וזהו פירוש הכתוב: "פן יש בכם איש או אשה או משפחה או שבט אשר לבבו פונה היום מעם ה' אלקינו", שלא נלחמו עם הפיתוי של היצר "היום אומר לו עשה כך", ועל ידי זה התדרדרו "ללכת לעבוד את אלהי הגוים ההם", לעבוד עבודה זרה, ידעו נאמנה כי ענין זה נובע "פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה", שורש הדבר היה שנכשל האדם בעבירות הקלות, "היום אומר לו עשה כך, ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד עבודה זרה".

"שברים" שרומז על הפגם של החטאים ששיבוך את האדם כלול מג' קולות כנגד ג' פיתויים של היצר הרע

משה רבינו אמר: "בן מאה ועשרים שנה אנכי היום", כל ימי חיי נלחמתי עם היצר של "היום אומר לו עשה כך"

ז' פעמים "היום" בימים הנוראים בתפלה "היום תאמצנו", כנגד ז' שמות היצר הרע שהם ז' כוחות הטומאה של "היום"

משיח שאמר לרבי יהושע בן לוי שיבוא "היום", התכוון שאם יתגברו על היצר "היום אומר לו עשה כך"

וכשהיצר הרע רואה שהצליח, הוא נעשה "אורח" כנגד הפיתוי השני "ולמחר אומר לו עשה כך", איסור חמור יותר, וכאשר הוא רואה שהצליח גם בכך, הוא מגביר את חוצפתו לשלב הג' להיות בבחינת "איש", שהוא כנגד הפיתוי השלישי לעבירות החמורות "עד שאומר לו עבוד עבודה זרה".

מעתה יש לנו סימוכין שראש השנה נקרא "היום", כדי ללמדנו שצריך לשוב בתשובה על שנפלנו ח"ו בפיתוי הראשון של היצר הרע "היום אומר לו עשה כך", שהרי על כך נאמר: "יהי היום [דא ראש השנה] ויבואו בני האלהים להתייצב על ה' ויבוא גם השטן בתוכם, ויאמר ה' אל השטן מאין תבוא, ויען השטן את ה' ויאמר משוט בארץ ומהתהלך בה", שהוא מפיל את האדם ברשתו על ידי שהוא בבחינת "הלך", הרי לנו דברים ברורים כי בראש השנה מקטרג השטן על כך ששוטט בארץ "ומהתהלך בה", שהצליח להיות בבחינת "הלך" שהוא ראשית הפיתוי של "היום אומר לו עשה כך".

יומתק לבאר בזה הטעם שתיקנו חכמינו ז"ל ב' ימים של ראש השנה, על פי מה שהתנבא הנביא על הגאולה העתידה (ישעיה נד-ב): "וְשָׁמְתִי כִדְכָד שְׁמִשְׁתִּיךָ". והרמז בזה כי לעתיד לבוא יקח הקב"ה את האור הגדול של המצוות הקלות שקיימו ישראל בבחינת "וקדשתם היום ומחר", ולא נמשכו אחר הפיתוי של היצר "היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך".

והנה ביום אחד יש כ"ד שעות ובשני ימים יש פעמיים כ"ד שעות. וזהו הפירוש "ושמתי כד-כד שמשותיך", שיחיש הקב"ה את הגאולה בזכות שנתקדשו ישראל כ"ד כ"ד שעות של "היום ומחר". לכן תיקנו חכמינו ז"ל ב' ימים של ראש השנה, כי היות שראש השנה נקרא "היום" כדי לתקן בו הפיתוי הראשון "היום אומר לו עשה כך", לכן הוסיפו עוד יום ראש השנה למחרתו כדי לתקן בו הפיתוי השני "ולמחר אומר לו עשה כך", ובזכות זה נזכה לגאולה העתידה בבחינת "ושמתי כדכד שמשותיך".

את האדם ברשתו: "אמר רבא בתחילה קראו הלך, ולבסוף קראו אורח, ולבסוף קראו איש". והביא רביה לך ממה שהזכיר נתן הנביא ג' תארים הללו, במשל שאמר לדוד המלך על היצר הרע שמתחכם לגזול את כבשת הרש (שמואל ב יב-ד): "וַיָּבֹא הַלֵּךְ לְאִישׁ הָעֶשְׂרִי וַיַּחְמַל לִקְחַת מִצֵּאָנוּ וּמִבְּקָרוֹ לַעֲשׂוֹת לְאִרְחַ הָבָא לוֹ וַיִּקַּח אֶת כְּבֶשֶׁת הָאִישׁ הָרֶשׁ וַיַּעֲשֶׂה לְאִישׁ הָבָא אֵלָיו".

ופירש רש"י: "הלך, עובר דרך עליו ואינו מתאכסן עמו. אורח, אכסנאי. איש, בעל הבית". נמצאנו למדים מזה כי כך דרכו של היצר הרע שפועל בערמה בג' בחינות, כי מתחילה הוא רק בבחינת "הלך", שהולך ונכנס בלבבו של אדם כדי לקנות שם דריסת רגל ויוצא מיד, אחר כך הוא מתגבר להיות "אורח" אצל האדם, עד שמתגבר בחוצפתו להיות בעל הבית השולט בבית בבחינת "איש".

מה נפלא הוא הרמז של הרה"ק מהרי"א מקאמארנא זי"ע ב"נתיב מצותיך" (שביל התורה נתיב א אות י), כי ג' תארים הללו כפי שכתובים חסרים אות ו' הלך אר"ה אי"ש בגימטריא יצ"ר הר"ע, אשר כפי המבואר פועל בג' דרכים אלו להפיל את האדם ברשתו.

הנה כי כן ירווח לנו להבין הפירוש הנפלא של הגר"א בפסוק: "ויאמר ה' אל השטן מאין תבוא", רמז לו הקב"ה בשאלתו מנין כוחו להפיל את האדם ברשתו, "ויען השטן את ה' ויאמר משוט בארץ ומהתהלך בה". פירוש, "משוט בארץ", בתחילה שוטטתי בארץ למצוא בני אדם להחטיאם, "ומהתהלך בה", כשמצאתי אותם הייתי אצלם תחילה בבחינת "הלך", ועל ידי זה הצלחתי להחטיאם גם בבחינת "אורח" ובבחינת "איש".

לפי דרכנו יש להוסיף תבלין כי ג' מדרגות אלו הלך, אורח, איש, מקבילות הלולאות לג' הפיתויים של היצר להפיל את האדם ברשתו, כי "הלך" הוא כנגד הפיתוי הראשון "היום אומר לו עשה כך", להכשיל את האדם באיסור שהוא קל בעיניו,

ביאור קולות השופר: תקיעה שברים תרועה תקיעה

הבה נמשיך במסע הקודש לבאר בזה מה שכתב הרמב"ם (הלכות תשובה פרק ג הלכה ד): "אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו, כלומר עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם, וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם". נקדים מה שכתב השל"ה הקדוש (מסכת ראש השנה תורה אור אות ג) רמז נפלא על משמעות הקולות של השופר "תקיעה, שברים, תרועה, תקיעה".

הקול הראשון "תקיעה" שהוא קול חלק בלי שום הפסקות, הוא רמז על לידתו של אדם בעולם הזה כאשר הנפש היא עדיין נקיה וטהורה בלי שום פגם. אולם אחר כך כשהוא חוטא ח"ו הרי הוא משתנה בבחינת קולות "שברים", אשר כפי המבואר בגמרא (ר"ה לג:) הוא קול של "גנוחי גנח", כאדם שמתאנח על כאבים שיש לו בגוף, כך מקבלת הנפש "שברים" בהיותה חולה ופגומה על ידי החטאים והעוונות.

והעצה על כך היא להשמיע קול "תרועה", שלפי המבואר בגמרא (שם) היא קול של "לילי לילי", כאדם הבוכה ומשמיע קולות קצרים זה אחר זה, דהיינו שיעשה תשובה שלימה ויוריד נחלי דמעות על אשר מרד בה', ועל ידי זה יזכה לתקן את נפשו כפי שהיתה בראשונה בלי שום פגם, אשר על כך רומז הקול האחרון של "תקיעה" שהוא קול חלק, כי בזכות התשובה חוזרת הנפש לקדמותה נקיה וטהורה בלי שום פגם.

הנה כי כן כאשר נצרף את דברי הרמב"ם עם דברי השל"ה הקדוש, נשכיל להבין מהי עבודת הקודש המוטלת עלינו בשעה שאנו שומעים את הקולות הללו מבעל התוקע בראש השנה, לחדד את השמיעה הרוחנית של הנשמה לשמוע את קול השופר המתחנן אלינו בדברי קדשו של הרמב"ם: "עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם".

ג' קולות של השברים כנגד ג' פיתויי היצר של היום ומחר

לפי האמור יש להוסיף פרפרת נאה, כי מטעם זה הקול של "שברים" שהוא רמז על הפגם של העוונות כלול מג' קולות, כדי לרמז בכך על ג' קולות של היצר הרע שמדבר אל האדם כדי להפילו ברשתו, "היום אומר לו עשה כך, ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד עבודה זרה", ולכן על ג' הקולות של היצר הרע הכלולים בקול של "שברים", אנו שבים בתשובה בקול של "תרועה" ובזכות זה אנו חוזרים לתיקון הראשון של "תקיעה".

הנה כי כן זהו שאמר משה רבינו לישראל: "אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם", ללמדנו כי בראש השנה שנקרא "היום" צריך כל אחד מישראל, לתקן את שורש כל העוונות בבחינת "היום אומר לו עשה כך". ועל כך מזהיר משה רבינו את ישראל בהמשך הפרשה: "פן יש בכם איש או אשה או משפחה או שבט אשר לבבו פונה ה' אלקינו", שלא נלחמו עם היצר של "היום אומר לו עשה כך", ועל ידי זה התדרדרו "ללכת לעבוד את אלהי הגוים ההם", לעבוד עבודה זרה, כי ענין זה נובע "פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה", שהכל התחיל בשורש פורה ראש ולענה של עבירות קלות.

בדרך המלך נלך לבאר בזה מה שאמר משה רבינו לישראל בפרשת וילך: "בן מאה ועשרים שנה אנכי היום". ודרשו בגמרא "היום מלאו ימי ושנותי", כי בכך רצה משה רבינו לומר דברי תוכחה לישראל, שילמדו ממנו שכל ימי חייו נלחם עם היצר הרע של "היום", להתגבר עליו בפיתוי הראשון "היום אומר לו עשה כך". נמצא שכל מאה ועשרים שנה שלו היו מלאות בבחינת "היום".

ז' פעמים "היום" בתפלת "היום תאמצנו" כנגד ז' שמות של היצר הרע שהם ז' כוחות שלו

הנה מה טוב ומה נעים לבאר לפי זה מנהגנו, שמקורו מדברי אחד מבעלי התוספות רבי אלעזר רוקח, לומר בסיום תפלות מוספים לראש השנה יום הכיפורים ז' פעמים "היום" כנגד ז' תיבות שיש

בפסוק (דברים ד-ד): "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום", והנה הוא נוסח התפלה: "היום תאמצנו. היום תברכנו. היום תגדלנו. היום תדרשנו לטובה. היום תשמע שוועתנו. היום תקבל ברחמים וברצון את תפלתנו. היום תתמכנו בימין צדקך".

לפי האמור נראה לבאר הענין בזה על פי מה ששינינו בגמרא (סוכה נב.): "שבעה שמות יש לו ליצר הרע". ופירש המהרש"א (שם) הכוונה בזה שיש ליצר הרע שבעה כוחות רעים המכוונים כנגד שבעת ימי בראשית, ובלשון קדשו: "שבעה שמות יש לו ליצר הרע. מבואר כי המעשים של האדם, הן לטוב הן לרע, מסוגלים לפי הבריאה של ז' ימי בראשית... ולפי מעשה הרע יבוא העונש, כאמור (ויקרא כו-כח) ויסרתי אתכם [אף אני] שבע על חטאותיכם". ויש לבאר בזה גם כן מאמר הגמרא (קידושין ל:): "יצרו של אדם מתחדש עליו בכל יום". כי היצר הרע מתחדש בכל יום משבעת ימי השבוע בז' הכוחות הרעים שלו.

והנה לפי האמור נשכיל להבין כי בכל ז' כוחות הטומאה שלו, משתדל היצר הרע להפיל את האדם ברשתו על ידי שפוחת בפיתוי הראשון "היום אומר לו עשה כך", לכן כדי לבטל ז' כוחות אלו תיקנו להתפלל ז' פעמים "היום" - "היום תאמצנו, היום תברכנו, היום תגדלנו" וכו', שנזכה להתגבר על ז' כוחות היצר בעודם בפיתוי הראשון בבחינת "היום".

על פי האמור יומתק להבין גם כן הטעם שתיקנו להתפלל ז' פעמים "היום" כנגד ז' תיבות בפסוק "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום", כי בפסוק זה רמזה לנו התורה הקדושה "ואתם הדבקים בה' אלקיכם", אם אתם רוצים להיות דבוקים בה', העצה על כך היא "חיים כולכם היום", שלא תשמעו בעצת היצר גם בתחילת דרכו בפיתוי הראשון, אפילו כשהוא מפתה רק לדברים קלים בבחינת "היום אומר לו עשה כך", ובזכות זה יקיים מלך המשיח את הבטחתו שיבוא "היום", ויתקיים בנו מקרא שכתוב (ישעיה כז-יג): "והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים" במהרה בימינו אמן.

תודתנו וברכתנו נתונות לאלו שנדבו את הוצאת הגליון לזיכוי אחינו בני ישראל

רפואה שלמה לאשה החשובה
מרת חיה יהודית בת קילה
בתוך שאר חולי ישראל

לעילוי נשמת מרת רחל דינה בת יצחק ליבוביץ
"אוד מוצל מאש מקעריץ עד ויניפג"
נלב"ע כ"ג אלול תשע"א

משפחת מהדב הי"ו - לעילוי נשמת אמם
האשה החשובה מרת לאה בת וירג'ני ע"ה